

Szavazzanak-e a robotok?

„A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA ALKALMAZÁSÁNAK HATÁSA AZ
ALAPJOGOKRA” C. KONFERENCIA

2020. FEBRUÁR 27. – NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM

A mesterséges intelligencián alapuló robotok 2045-ben már:

- magántulajdonnal rendelkeznek;
- házasságot köthetnek;
- szavazhatnak a választásokon.

Dr. David Hanson, robotikai szakember jóslata 2018-ban.

„Arra leszünk kényszerítve, hogy döntsünk arról, elfogadjunk-e egy szélesebb körű, befogadó elképzelést arról, hogy mit jelent embernek lenni.”

Sophia, szaúdi állampolgár és David Hanson

-
- Ami eddig tudományos fantasztikum: egyre inkább valóság!
 - De reális, hogy néhány éven vagy évtizeden belül gépek emberi jogokkal rendelkezzenek?

- Precedensértékű kérdések!
- Meghatározzák a társadalmak viszonyulását az emberi értelem szintjét egyelőre még nem megközelítő, de önmagukat fejleszteni képes gépekhez.
- Egyre több ország fogad el valamilyen keretszabályozást a mesterséges intelligenciára vonatkozóan!

Az előadás célja

Milyen dilemmák merülhetnek fel a mesterséges intelligenciát használó robotok vagy szoftverek esetében egy igen konkrét terület, a politikai részvételi jog, ezen belül pedig a választójog kapcsán?

Az előadás választ kíván adni...

- a jelenlegi hazai szabályozási környezetben kaphatnának-e jogokat a gépek;
- a közeli jövőben hogyan formálhatják át az állampolgárok politikai típusú döntéseit a mesterséges intelligencián alapuló algoritmusok.

Amikor a robot elmegy szavazni...

A „robot” az Oxford Dictionary értelmezésében

1. Egy olyan gép, amely önmagában is képes bonyolult feladatsorozatot végrehajtani.
2. Olyan gép, amelyet úgy készítenek, hogy embernek tűnjön, és amely képes megtenni néhány dolgot, amit az ember képes.

Nem tűnik úgy, hogy a „gépek” joggal lennének felruházva!

Sophia példája viszont kicsit mást mutat...

Mint állampolgár (a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyesége¹ 25.cikke értelmében), lehetősége van arra, hogy:

Egység... (van 25.cikke értelmében), lehetősége van arra, hogy:

Phi: Φ **vitelében** közvetlenül vagy szabadon választott...
...útján **részt vegyen**;

Szavazzon és megválaszthatják az általános és egyenlő választójog alapján, titkos szavazással tartott olyan valódi és rendszeres választásokon, amelyek biztosítják a választók akaratának szabad kifejezését;

c) az egyenlőség általános feltételei alapján hazájában **közhivatali tisztséget viselhessen.**

De mi a helyzet más országokban?

Az állampolgárság, mint alanyi jog - Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata:

„Minden személynek joga van valamely állampolgársághoz.”

Nagyon tágan fogalmaz! Természetes, vagy jogi személyekről van szó...?

Akár vonatkozhatna robotokra is → ha fel lennének ruházva személyiséggel

természetes személyek

jogi személyek

állampolgárság → olyan alapvető jog, ami természeténél fogva az embert, tehát a természetes személyeket illeti meg!

Ahhoz, hogy jogokkal ruházhassunk fel valakit → embernek kell lennie.

De lehet-e egy robot ember?

Azaz: beilleszthető a jog által ismert természetes személy kategóriájába?

A solid green horizontal bar at the bottom of the slide.

-
- jog → a természetes személy = magánszemély , az ember
 - a jog minden embert jogképesnek és cselekvőképesnek tekint
 - jogképesség alapján: minden embernek jogai és kötelezettségei lehetnek, a jogképes embert a cselekvőképesség illeti meg → amelynél fogva képes arra, hogy saját nevében, saját javára, saját akarat-elhatározásból jogokat szerezzen és kötelezettségeket vállaljon
 - a természetes személy cselekvőképessége feltételezi:
 - az akaratot, amit nem külső kényszer alakít ki, hanem az emberben lezajló érzelmi és egyéb folyamatok eredményeként jön létre
 - egy értelmi képesség fennállását, valamint erkölcsi értékítéletre való képességet

A cselekvőképes ember elmével rendelkezik, központi idegrendszerrel, öntudattal, személyiséggel.

A robot / gép / mesterséges intelligencia nem! → programozható, külső behatás révén működik

Tehát a robot a természetes személy kategóriájába nem illeszthető bele!

De változhat ez később...?

- A robotok új résztvevői társadalmunknak....
- Bizonyos időnek (technikai fejlődésnek) el kell telnie, hogy meg tudjuk mondani, hogyan tekintünk rájuk!
- Ugyanakkor: szabályozási igény felmerülése!
- 2017: az Európai Parlament felszólította a Bizottságot, tegyen javaslatot a robotokat érintő polgári jogi kérdések szabályozása tárgyában.
- Indoklás:
 - 2010 és 2014 között a robotok értékesítése évente átlagosan 17%-kal nőtt
 - 2014-ben pedig 29%-kal
 - a robottechnológiával kapcsolatos szabadalmi bejelentések éves száma az elmúlt évtizedben a háromszorosára nőtt

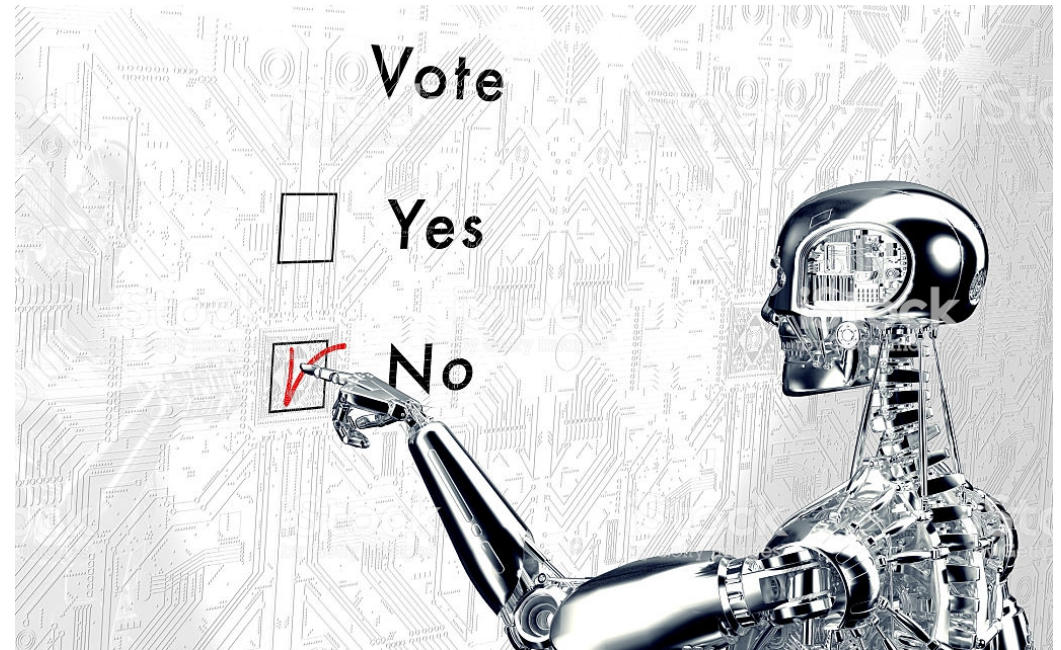
...és amikor szavazni visszük a robotot

De mégis elképzelhető, hogy szavazzon az MI?

Hogyan?

Úgy, hogy „segít” nekünk szavazni!

Politikai preferenciáink meghatározói

- makroszintű társadalmi tényezők: vallás, társadalmi osztály, régió;
- (politikai) szocializációnk során szerzett élményeink és ismereteink;
- demográfiai tényezők: életkor, lakóhely, családi állapot;
- ...

felelős döntés → teljes informáltság birtokában hozható → (szinte) lehetetlen!

Hogyan lehetne mégis teljes mértékben racionális egy politikai típusú döntés...?

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA!

The image displays three sequential screenshots of a mobile application interface for the 2019 EU Parliamentary elections. The app has a light blue background and a red header bar with the text "EU Parlamenti választás 2019".

Screenshot 1 (Left): Shows the start screen with the question "Te kit küldenél az Európai Parlamentbe?" (Who would you send to the European Parliament?). Below the question is a red "START" button. A small information icon and text "Többször is kitöltheted!" (You can fill it out multiple times!) are also visible.

Screenshot 2 (Middle): Shows the first question (1 / 15): "Szükség van az európai ügyességre a korrupció visszaszorítása érdekében." (Is there a need for European competence to reduce corruption?). Below the question are four radio button options: "Egyáltalán nem" (Not at all), "Inkább nem" (Rather not), "Inkább igen" (Rather yes), and "Teljes mértékben" (Completely). At the bottom, there are three small icons for "Nem Felel" (Does not answer), "Mondagy" (Maybe), and "Felel" (Answers), and a red "TOVÁBB" (Next) button.

Screenshot 3 (Right): Shows the second question (2 / 15): "Be kell vezetni a béruniót Európában: ugyanazért a munkáért ugyanakkora fizetés járjon mindenkinek." (Should we introduce the wage union in Europe: for the same work, everyone should get the same pay). It features the same four radio button options and the "TOVÁBB" button at the bottom.

Előny:

- praktikum
 - kényelem
- } Rengeteg időt és energiát
spórolhatunk meg...

Hátrány → kvázi választójoggal ruházunk fel egy „gépet”!

Akkor már miért ne lehetne választható is?

- 2018 – Tama: egy MI is indult a polgármesteri székért
- esélyegyenlőséget, igazságot, a lakosság panaszainak meghallgatását ígérte plakátjain
- hivatalosan Michihito Matsuda (a kampány ötletgazdája) – de: győzelem esetén a robot!
- ideális jelölt:
 - hatalmas mennyiségű statisztikai adat városról
 - racionálisan ki tudná számítani, mi lenne a város számára a legjobb döntés
 - a lakosoknak is nagyobb beleszólást engedne a város ügyeibe → az interneten beérkező nagy mennyiségű javaslat, panasz feldolgozása
- 4.000 szavazat – 3. hely!

Alkalmasabbak?

- Jobb politikai vezető lehet az embernél egy gép?
- Alkalmasabb-e egy objektív, érzelmektől mentes gép a politikai döntések meghozatalára?
- „Mindent tudó” algoritmusok: megjósolhatók-e politikai fordulatok, tervezhetők-e politikai forgatókönyvek?
- Megoldást adhat-e az emberek számára eldönthetetlen kérdésekre a mesterséges intelligencia, pl. Brexit?

Szavazzanak-e tehát a robotok?

- MI: már most képesek arra, hogy olyan nagyszámú változót vegyen figyelembe, hasonlítsa össze és hozzon döntést velük kapcsolatban, amelyre az ember nem képes és soha nem is lesz az!
- Ugyanúgy: elviekben az MI kiváló vezető lehet:
 - nincsenek érzelmei
 - csak és kizárólag adatokra alapozva hozza meg a döntést
 - külső behatástól függetlenül
 - racionálisan és objektívan

pl. hogy mi lenne a legjobb a társadalomnak!

Tudnának szavazni! → De inkább ne tegyék...

- mesterséges intelligencia = egy gép, program vagy mesterségesen létrehozott tudat által megnyilvánuló intelligencia
- ahhoz, hogy a mesterséges intelligencia létrejöjjön (még) mindenféleképpen szükséges egy külső behatás → programozás
- technológiai szingularitás → gépek már önmagukat gyártják → a kiindulópont akkor is egy, bizonyos ponton megszerzett, ember által beprogramozott tudásanyag lesz!

Tehát valaki más tudása, véleménye, preferenciája!

FELELŐSSÉG....?

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

Felhasznált források:

- [John Frank Weaver: What Exactly Does It Mean to Give a Robot Citizenship?](#)
- [Stacey Kuyf: The Ethics of AI: Should Robots be Allowed to Vote?](#)
- [Frank Swain: How robots are coming for your vote](#)
- [Alborz Heydaryan: Should AI have the right to vote?](#)
- [Kálmán Kinga: A világ első robot-állampolgárának esete – avagy a jogalkotás újabb kihívása](#)
- [Nagy Barna Krisztina: Robotok: a jogász jövőjének alakulása, avagy Robotok: mint a jövő jogásza?](#)